

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.21.090/2016/9.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Cseh Attila előadó bíró

Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

dr. Bihari Krisztina ügyvéd

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

dr. Stanka Gergely ügyvéd

A per tárgya:

Általános szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

Felperes és alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.116/2015/6/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 19.G.42.594/2014/10.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárási költségét mindkét fél maga viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes pénzügyi vállalkozásként - egyebek mellett - zárt végű pénzügyi lízingszerződéseket, és azokhoz kapcsolódóan biztosítéki szerződéseket köt. Ennek körében a személy- és kishaszongépjárművekre vonatkozó szerződéseknél általános szerződési feltételeket (a továbbiakban: ÁSZF) alkalmaz.
- [2] Az alperesnél 2004. október 15. - 2006. február 5. között alkalmazott ÁSZF (a továbbiakban: ÁSZF I.) IX.60. pontja a)-i) pontjai sorolták fel a lízingszerződés lízingbe adó általi azonnali

hatályú felmondásának eseteit úgy, hogy az a) pont kilenc alpontot tartalmazott. A XI.81. pontban a mellett működő kizárólagos illetékességére vonatkozó kikötés volt található.

- [3] Az alperesnél 2007. augusztus 1. - 2008. december 1. napja között hatályos ÁSZF (a továbbiakban: ÁSZF II.) és a 2009. május 1. - 2010. február 15. között hatályos ÁSZF (a továbbiakban: ÁSZF III.) a korábbi ÁSZF-hez hasonlóan szabályozta az azonnali hatályú felmondásra okot adó eseteket a X.61. pontja a)-j) pontjaiban, az a) pontban szintén kilenc alesetet, a j) pontban az ún. kapcsolt vállalkozásokkal összefüggésben három alpontot tartalmazva. E két utóbbi ÁSZF XII.84. pontja ugyancsak a választott bíróság kizárólagos illetékességének kikötését tartalmazta a lízingszerződésekből eredő jogviták rendezésére.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A felperes végleges keresetében a három ÁSZF azonnali hatályú felmondásra és választott bírósági kikötésre vonatkozó említett pontjai tisztességtelensége miatt azok érvénytelenségének megállapítását kérte valamennyi szerződő félre - a közérdekű kereset korlátai között - kiterjedő hatállyal. Arra hivatkozott, hogy e szerződési kikötések értelmezhetetlenek, nem világosak, és a lízingbevevő által az érintett pontokban felsorolt kötelezettségei bármely szintű megszegése esetére a lízingbeadó részére a legsúlyosabb szankció alkalmazását biztosítják.
- [5] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta a felperes igényérvényesítési jogosultságát utalva arra, hogy a felperes mint társadalmi szervezet nem igazolta, hogy közgyűlési határozat feljogosította a törvényes képviselőjét a jogi képviselőt ellátó ügyvédi irodán keresztül a perindításra. Emellett valamennyi, a keresettel érintett ÁSZF pont tekintetében is vitatta azok tisztességtelen jellegét.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes által alkalmazott 2004. október 15-től 2006. február 5. napjáig hatályos „... általános szerződési feltételek zárt végű pénzügyi lízing személy és kishaszongépjárművek” elnevezésű általános szerződési feltétel 60. pontjának alábbi szövegrésze, miszerint:
- „- a) a Lízingbevevő a Lízingszerződésből eredő valamely kötelezettségét nem, vagy nem maradéktalanul teljesíti, így különösen, de nem kizárólagosan, ha
- a Lízingbevevő bármely fizetési kötelezettségének teljesítésével 8 napot meghaladóan késedelembbe esik,
 - a Biztosítás a Lízingszerződés hatálya alatt bármilyen, a Lízingbeadónak fel nem róható okból megszűnik, illetve a biztosítási díjak megfizetésével a Lízingbevevő, amennyiben díjfizetése a Lízingszerződés szerint köteles, bármilyen okból 8

napot meghaladóan késedelembe esik,

- a Lízingbevevő a Biztosításban foglalt kötelezettségeit egyéb módon megsérti, vagy a Biztosításban meghatározott jogaival nem él, és ezen magatartása a Lízingbeadó megítélése szerint a Lízingbeadó számára hátrányos következménnyel járhat,
- a kötelezően gyakorlandó jogaival a Lízingbevevő nem él, vagy azok gyakorlásával késedelmeskedik,
- a Lízingbevevő az adataiban történő bármilyen változásról azok bekövetkezését követően 8 napon belül a Lízingbeadót nem tájékoztatja (amennyiben a Lízingbevevő társas vállalkozás, a cégszerű változását hivatalos okirattal - pld. cégkivonat, végzés - alá kell támasztani),

c) ... a Lízingbeadó megítélése szerint ...

d) ... a Lízingbeadó megítélése szerint ...

e) a Lízingbevevő megszegi a Lízingbeadóval kötött bármely más szerződését,

f) a Lízingbevevő bármely hitelintézettel vagy pénzügyi vállalkozással kötött bármely más szerződését a Lízingbeadó megítélése szerint jelentős mértékben megszegi,

g) ... a Lízingbeadó megítélése szerint ...

h) a Lízingbevevővel szemben felszámolási, csőd-, végelszámolási vagy végrehajtási eljárás indul,

j) [helyesen i)] a Gépjárművet bizonyíthatóan bűncselekmény elkövetésére használják, és/vagy ilyen cselekménnyel összefüggésben a hatóság azt lefoglalja.",

valamint a XI. fejezet 81. pont alábbi kikötése, miszerint:

„A Lízingszerződésből eredő jogvitáik rendezésére a Lízingbevevő Társ - lízingbevevő, a Biztosítéki Szerződés felei, valamint a Lízingbeadó alávetik magukat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választott Bíróság kizárólagos illetékességének, amely Választott Bíróság saját eljárási szabályai alapján jár el. A tárgyalás helye Budapest. Mindegyik fél egy-egy választott bírót jelöl, és az így jelölt két választott bíró választja meg az elnököt. Ha bármelyik fél a választott bíró jelölésével késik, vagy azt elmulasztja, a másik fél jogosult a választott bírót kijelölni, és az így kijelölt választott bírók jogosultak megválasztani az elnököt.”,

valamint az alperes által fogyasztói szerződésben alkalmazott 2007. augusztus 1. napjától 2008. december 1. napjáig, valamint 2009. május 1. napjától 2010. február 15. napjáig hatályos „... általános szerződési feltételek zárt végű pénzügyi lízing személy- és kishaszon gépjárművek” elnevezésű általános szerződési feltételek alábbi kikötése, miszerint:

„X.61. pont

- a) a Lízingbevevő a Lízingszerződésből eredő valamely kötelezettségét nem, vagy nem maradéktalanul teljesíti, így különösen, de nem kizárólagosan, ha
- a Lízingbevevő bármely fizetési kötelezettségének teljesítésével 8 napot meghaladóan késedelembe esik,

- a Biztosítás a Lízingszerződés hatálya alatt bármilyen, a Lízingbeadónak fel nem róható okból megszűnik, illetve a biztosítási díjak megfizetésével a Lízingbevevő, amennyiben díjfizetése a Lízingszerződés szerint köteles, bármilyen okból 8 napot meghaladóan késedelembe esik
- a biztosítás a Lízingszerződés hatálya alatt bármilyen, a Lízingbeadónak fel nem róható okból megszűnik, illetve a biztosítási díjak megfizetésével a Lízingbevevő, amennyiben díjfizetésre a Lízingszerződés szerint köteles, bármilyen okból 8 napot meghaladóan késedelembe esik,
- a Lízingbevevő a Biztosításban foglalt kötelezettségeit egyéb módon megsérti, vagy a Biztosításban meghatározott jogaival nem él, és ezen magatartása a Lízingbeadó megítélése szerint a Lízingbeadó számára hátrányos következménnyel járhat,
- a kötelezően gyakorlandó jogaival a Lízingbevevő nem él, vagy azok gyakorlásával késedelmeskedik,
- a Lízingbevevő az adataiban történő bármilyen változásról azok bekövetkezését követően 8 napon belül a Lízingbeadót nem tájékoztatja (amennyiben a Lízingbevevő társas vállalkozás, a cégadatok változását hivatalos okirattal - pld. cégkivonat, végzés - alá kell támasztani)
- c) ... a Lízingbeadó megítélése szerint ...
- d) ... a Lízingbeadó megítélése szerint ...
- e) a Lízingbevevő megszegi a Lízingbeadóval kötött bármely más szerződését,
- f) a Lízingbevevő bármely hitelintézettel vagy pénzügyi vállalkozással kötött bármely más szerződését a Lízingbeadó megítélése szerint jelentős mértékben megszegi,
- g) ... a Lízingbeadó megítélése szerint ...
- h) a Lízingbevevővel szemben felszámolási, csőd-, végelszámolási vagy végrehajtási eljárás indul,
- i) a Gépjárművet bizonyíthatóan bűncselekmény elkövetésére használják, és/vagy ilyen cselekménnyel összefüggésben a hatóság azt lefoglalja,
- j) a Lízingbevevővel kapcsolatban álló vállalkozások bármelyike a CIB Bankcsoport bármely tagjával kötött bármely szerződésben foglalt kötelezettségeit nem teljesíti. E pont szempontjából kapcsolatnak minősül
- (1) ha a vállalkozás, egy másik vállalkozással kapcsolatban áll oly módon, hogy
 - szavazati joggal rendelkezik, vagy
 - más tulajdonosokkal (részvényesekkel) kötött megállapodás alapján rendelkezik szavazati joggal, vagy tagjainak megválasztására vagy visszahívására vonatkozó döntéshozatalban részt vegyen, vagy
 - a tulajdonosokkal (a részvényesekkel) kötött szerződés (vagy a létesítő okirat rendelkezése) alapján - függetlenül a tulajdoni hányadtól, a szavazati aránytól, a megválasztási és visszahívási jogtól - irányítási, ellenőrzési joga van;
- (2) a két vállalkozás között fennálló olyan kapcsolat, amelynek alapján

- az egyik vállalkozás dönthet a másik vállalkozás nyereségének felosztásáról, nyereségének vagy veszteségének más vállalkozáshoz való átcsoportosításáról, stratégiájáról, üzletpolitikájáról vagy értékesítési politikájáról, vagy
- lehetővé válik - függetlenül attól, hogy a megállapodást alapszabályban (alapító okiratban) vagy más írásos szerződésben rögzítették - a vállalkozás irányításának más vállalkozás irányításával való összehangolása valamely közös cél érdekében, vagy
- a közös irányítás az igazgatóság, a felügyelő bizottság, az ügyvezetés részben vagy teljesen azonos összetételén keresztül valósul meg, vagy
- az egyik vállalkozás tőkekapcsolat nélkül befolyásolja egy másik vállalkozás működését;

(3) amennyiben a vállalkozások olyan kapcsolatban állnak egymással, hogy ha az egyiknél pénzügyi problémák merülnek fel, valószínűsíthető, hogy a másik is visszafizetési nehézségekkel kénytelen számolni; ilyen kapcsolatnak számít különösen a

- kezesség, készfizető kezesség, garanciák és egyéb biztosítékok.
- jogszabályon vagy szerződésen alapuló korlátlan és egyetemleges felelősség;
- közvetlen kereskedelmi függőség, amelyet rövid távon nem lehet megszüntetni, illetőleg más üzleti kapcsolattal helyettesíteni."

valamint az alperes által fogyasztói szerződésben alkalmazott 2007. augusztus 1. napjától 2008. december 1. napjáig hatályos "... általános szerződési feltételek zárt végű pénzügyi lízing személy- és kishaszongépjárművek" elnevezésű általános szerződési feltételben alkalmazott alábbi kikötése, miszerint:

„XII.84.

a Lízingszerződésből eredő jogvitáik rendezésére a Lízingbevevő, Társ-lízingbevevő, a Biztosítéki Szerződés felei, valamint a Lízingbeadó alávetik magukat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választott Bíróság kizárólagos illetékességének, amely Választott Bíróság saját eljárási szabályai alapján jár el. A tárgyalás helye Budapest. Mindegyik fél egy-egy választott bírót jelöl, és az így jelölt két választott bíró választja meg az elnököt. Ha bármelyik fél a választott bíró kijelölésével késik, vagy azt elmulasztja, a másik fél jogosult a választott bírót kijelölni, és az így kijelölt választott bírók jogosultak megválasztani az elnököt."

valamint az alperes által fogyasztói szerződésben alkalmazott, a 2009. május 1. napjától 2010. február 15. napjáig hatályos "... általános szerződési feltételek zárt végű pénzügyi lízing személy- és kishaszongépjárművek" elnevezésű általános szerződési feltétel alábbi kikötése, miszerint:

„XII.84.

a Lízingszerződésből eredő jogviták rendezésére a Lízingbevevő, Társ-lízingbevevő, a Biztosítéki Szerződés felei, valamint a Lízingbeadó alávetik magukat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő

Állandó Választott Bíróság kizárólagos döntésének és megállapodnak abban, hogy a jogviták elbírálására a Választott Bíróság a gyorsított eljárás szabályait alkalmazza. A tárgyalás helye Budapest."

rendelkezése az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelen azzal, hogy az érvénytelenség megállapítása nem érinti a 2006. március 1. napja előtt megkötött azon lízingszerződések, amelyeket a kereset benyújtásáig, 2012. június 22. napjáig már kölcsönösen teljesítettek.

Az elsőfokú bíróság a keresetet ezt meghaladóan elutasította, továbbá kötelezte az alperest az ítélete rendelkező részében megfogalmazott közlemény közzétételére, saját költségén, két országos napilapban.

[7] Az elsőfokú ítélet ellen mindkét fél fellebbezett, a felperes az elutasított kereseti pontok érvénytelenségének megállapítása, míg az alperes egyrészt az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése, másrészt a kereset teljes egészében történő elutasítása iránt.

[8] A másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú ítéletet - részben kiegészített indokolással - helybenhagyta.

[9] A másodfokú bíróság ítéletében az alperes fellebbezésével kapcsolatban:

- Nem osztotta azt az álláspontot, hogy a felperesnek a nem vitatottan fennálló perlési jogosultsága ellenére külön - közgyűlési határozattal - igazolnia kellett volna igényérvényesítési jogosultságát is. Rámutatott: az elsőfokú bíróság helytállóan foglalt állást abban, hogy a törvényes képviselő jogosultságának fennállása a szervezet belső ügye, ennek vizsgálata nem tartozik az alperes kompetenciájába. A perbeli legitimáció és az igényérvényesítési jog közötti kapcsolatban elegendő annak igazolása, hogy a közhiteles nyilvántartás szerinti törvényes képviselő adta a meghatalmazást.

- Nem értett egyet azzal az alperesi állásponttal sem, miszerint azon ÁSZF pontok tekintetében, amelyekre nézve a felperes a keresetét nem tartotta fenn, az elsőfokú bíróságnak - részleges - permegszüntetést kellett volna alkalmaznia. Kiemelte, hogy a felperes végleges keresetében érvényesített igénye - tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása - megegyezett az eredeti keresettel, csupán a támadott szerződési feltételek körét csökkentette, ami tartalmilag a kereset leszállítása és nem keresetváltoztatás, illetve elállás.

- Azzal az alperesi érveléssel kapcsolatban, miszerint az elsőfokú bíróság hibás jogszabályhelyeket alkalmazott, hangsúlyozta: a felperes a Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdéseit is megjelölte egyes beadványaiban, ezen túl pedig az elsőfokú bíróság a konkrét kereseti kérelemre tekintettel a Ptk. 209. § valamennyi bekezdését vizsgálhatta. Az alperes védekezési joga nem sérült, a pontosított keresetre az elsőfokú- és a fellebbezési eljárás során is nyilatkozhatott, miként meg is tette.

- Az azonnali hatályú felmondásra okot adó egyes pontok érvénytelensége kapcsán egyetértett az elsőfokú bírósággal: az általa

tisztességtelennek minősített pontok sértik az arányosság elvét, mert a kisebb súlyú, kisebb mértékű szerződésszegésekkel nem áll arányban a legsúlyosabb szankció, az azonnali hatályú felmondási jog alkalmazása. Ez az alperesi fellebbezéssel érintett, az ÁSZF-ek 60/61. a) pontjaiban a fizetési késedelemre, a biztosítás megszűnésére és a i) pont szerinti bűncselekménnyel kapcsolatos kitételekre is vonatkozik.

- Az alperesnek a nem fogyasztói lízingszerződésekkel kapcsolatosan hivatkozott, a „valamennyi szerződő félre kiterjedő hatályú” ítéleti rendelkezést támadó fellebbezési kérelmével összefüggésben kiemelte: az elsőfokú bíróság a Ptk. 2006. március 1. előtti illetve után hatályos szövegének eltérését figyelembe véve, azoknak megfelelően tett különbséget az érintett szerződések között, ezt az elsőfokú ítélet rendelkező része és indokolása is alátámasztotta.
- Az alperes fellebbezésében az ÁSZF-ek 60. h), i), illetve 61. h), j) pontjaival összefüggő, a gazdálkodó szervezetek esetében alkalmazható pontjai kapcsán rámutatott: a régi és az új Hpt., valamint a DH1. és DH2. törvények a „fogyasztó” fogalma alatt az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személyeket értették, azonban a Ptk. értelmező rendelkezése (685. § d) pontja) nem szűkítette le a fogyasztó fogalmát a természetes személyekre. Miután a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó szabályok a Ptk.-ban találhatóak, az pedig nem szűkítette a fogyasztó fogalmát, a másodfokú bíróság nem látta indokát az elsőfokú ítélet megváltoztatásának.

[10] A felperes fellebbezését illetően a másodfokú bíróság:

- Egyrészt nem osztotta azt a felperesi álláspontot, hogy a 2006. március 1. előtt kötött és a kereset benyújtásáig teljesített szerződéseknek az érvénytelenség hatálya alóli kivétele jogszabálysértő volna, mert az elsőfokú bíróság ítéletében éppen a Ptk. 2006. március 1. előtt hatályos 209. § (3) bekezdésének megfelelően rendelkezett.
- Az elsőfokú ítéletben a kereset elutasításával érintett pontokra vonatkozó felperesi fellebbezés kapcsán álláspontja az alábbi volt:
- az ÁSZF-ek 60/61. a) 2. pontja (a szerződésszerűen felajánlott gépjármű átvételének elmulasztása ... stb.) rendelkezés tartalmát a felperes tévesen értelmezte. Ez a Lízingbevevő egyik fő kötelezettségét, a kötelelem főelemét tartalmazta, amelynek megsértése indokolja az azonnali hatályú felmondás, mint legsúlyosabb szankció alkalmazását.
- az ÁSZF-ek 60/61. a) 5., 6., 7. pontjai (rendeltetésszerű használat, a Lízingtárgy harmadik személynek történő átadása, a karbantartási, állagmegóvási, javítási kötelezettség, illetve az alperes ellenőrzési jogának akadályozása stb.) szintén nem tisztességtelenek, mert az ÁSZF-ek alperes által ellenkérelmében megjelölt további fejezeteinek rendelkezéseivel együtt egyértelműek.
- A 60/61. c), d), g) pontjai (a biztosítékok értékének csökkenése, a

Lízingbevevő pénzügyi, gazdasági, jogi helyzetében beálló olyan változás, amely a kötelezettségek teljesítését veszélyezteti: a Biztosítéki Szerződés megszegése) tekintetében „a Lízingbeadó megítélése szerint” szövegrész elhagyását a másodfokú bíróság helytállónak, a 93/13. EKG irányelv által ki nem zárt, és a 2/2012. PK véleményben írtak szerint is lehetséges megoldásnak ítélte, a részleges érvénytelenség szabályainak alkalmazásával.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [11] A jogerős ítélet ellen mindkét fél felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [12] Az alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítéletnek az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára kötelezését, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként az elsődleges kérelme kapcsán a Pp. 1. §, 3. § (3) bekezdés, 252. § (2) bekezdés, 212. § (1) bekezdés, 157. § e) pontja, a Ptk. 209/B. §, a másodlagos kérelme kapcsán a Ptk. 209. §, 209/B. § (1) bekezdés, 300. § (1)-(2) bekezdés, 312. § (1) bekezdés, 321. § (1) bekezdés, 525. §, továbbá a (rég) Hpt. 2. számú melléklet III. Fejezet 5. pontja rendelkezését jelölte meg.
- [13] Sérelmezte, hogy a felperesnek az eredeti elsődleges - a perbeli három ÁSZF teljes érvénytelenségét célzó -, majd a másodlagos kereset egyes pontjai érvénytelensége megállapítása iránti keresetétől történt elállását követően az elsőfokú bíróság nem hozott permegszüntető (részleges permegszüntető) határozatot. Szerinte a felperes eredeti kereseti kérelmei tényleges tárgyi keresethalmazatot képeztek, amelynek kapcsán a keresetleszállítás nem értelmezhető, ezért az elállással érintett kérelmek kapcsán a permegszüntetés nem lett volna mellőzhető.
- [14] Eljárásjogi jogszabálysértésként hivatkozott a hibás jogszabályhely alkalmazására, és ezzel összefüggésben a fegyveregyenlőség elvének sérelmére. Érvelése szerint a felperes a keresetét a Ptk. 209. § (4) bekezdésére alapította, ehhez képest a jogerős ítélet ugyanezen jogszabályhely (1) bekezdésén alapul. E két jogszabályhely szerinti tisztességtelenségi okok tényállási elemei egymástól jelentősen eltérnek, mások a bizonyítandó tények és a megítélés jogi szempontjai is. A Pp. 3. § (3) bekezdése alapján - az 1. §-ban foglaltakra is figyelemmel - tájékoztatni kellett volna őt az eltérő rendelkezés szerinti vizsgálatról, amelynek elmaradása védekezési jogát jelentősen sértette.
- [15] Az anyagi jogszabálysértések körében hivatkozott a felperes aktív perbeli legitimációjának hiányára, amely a perlési jogosultságtól eltérő perjogi fogalom, és amely megkövetelte volna a felperes tagságától származó - ún. belső szervezeti - felhatalmazás vizsgálatát.
- [16] Az ÁSZF I. 60. h), az ÁSZF II. és III. 61. h) és j) pontjaival

összefüggésben az alperes előadta, hogy ezek alkalmazása kizárólag gazdálkodó szervezetek kapcsán merülhet fel, amelyek fogyasztói minősége 2004. május 1. napját követően kizárt, így - aktív perbeli legitimáció hiányában - e pontok tekintetében a felperes közérdekű keresetet nem is indíthatott. Hivatkozott a régi Hpt. 2. számú melléklete (értelmező rendelkezések) III. Fejezete 5. pontja szerinti fogalommeghatározásra, amely értelmében kizárólag természetes személy lehet fogyasztó, és amely rendelkezés a Hpt-nek a Ptk-hoz képest speciális jellege miatt irányadó.

- [17] Az ÁSZF I. 60. a) pontja 3. és 4., illetve az ÁSZF II. és III. 61. a) 3. és 4. alpontjai (biztosítás megszűnése stb.) kapcsán kifogásolta azoknak a másodfokú bíróság szerinti aránytalan minősítését, utalva arra, hogy a lízingjogviszony közvetett tárgya és elsődleges biztosítéka a lízingtárgy, amelyre kötött biztosítás megszűnése, illetve veszélyeztetése esetén alkalmazandó azonnali hatályú felmondás nem lehet tisztességtelen.
- [18] Az ÁSZF I. 60. i) és az ÁSZF II. és III. 61. i) pontja (bűncselekmény elkövetése) kapcsán hivatkozott arra, hogy e ponttal összefüggésben a jóhiszeműség és tisztesség követelményének sérelme fogalmilag kizárt. A Ptk. alapelvei nem biztosíthatnak védelmet a bűnelkövetőnek, illetve a lízingtárgy tulajdonosának kell ezen esetekben védelmet kapnia.
- [19] Végül az alperes az ÁSZF I. 60. a), illetve az ÁSZF II. és III. 61. a) pontjai fizetési késedelemmel kapcsolatos alpontja tekintetében is fenntartotta korábbi álláspontját, miszerint a Ptk. egyes rendelkezései (298. §, 300. §, 525. §) az azonnali hatályú felmondási jogot az adós bármely pénzfizetési késedelme esetére alkalmazni rendeli, ami a Ptk. 209. § (6) bekezdése alapján önmagában kizárja e feltétel tisztességtelenségét. Utalt közzétett jogesetekben foglalt bírói gyakorlatra is.
- [20] A felperes felülvizsgálati kérelme - tartalmilag - a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és az általa megjelölt szerződési pontok tekintetében az elsőfokú ítélet keresetének megfelelő megváltoztatására irányult. Megsértett jogszabályhelyként hivatkozott a Ptk. 2006. március 1. előtti 209. § (3) bekezdésére, 2006. március 1. utáni 209/B. § (1) bekezdésére, a Ptk. 7. § (1) bekezdésére és 209. § (4) bekezdésére, továbbá utalt a Pp. 78. §-ára is.
- [21] Álláspontja szerint a Ptk. 209. § (3) bekezdés 2006. március 1. előtti szövegéhez képest - amely rögzítette, hogy az érvénytelenség nem érinti azokat a szerződéseket, amelyeket a megtámadásig már teljesítettek - a Ptk. 209/B. § (1) bekezdés 2006. március 1. utáni szövege már nem tartalmazta ezt a kitételt, amelyet erre tekintettel a jogerős ítéletből mellőzni kell.
- [22] Fenntartotta korábbi álláspontját azzal összefüggésben, hogy az ÁSZF I. 60. a) 2., illetve az ÁSZF II. és III. 61. a) 2. alpontja - amelynek érvénytelensége iránti keresetét a bíróságok elutasították - a Lízingbeadó alperes részére tilos önhatalom gyakorlását teszi lehetővé, amely sérti a Ptk. 7. § (1) bekezdés szerinti bírósági út

szabályát.

Az elutasító rendelkezéssel érintett ÁSZF I. 60. a) 5., 6., 7., illetve ÁSZF II. és III. 61. a) 5., 6., 7. alpontjai kapcsán változatlanul e pontok értelmezhetetlenségére utalt.

[23] A részleges érvénytelenséggel („a Lízingbeadó megítélése szerint” fordulattal) érintett ÁSZF I. 60. c), d) és g), illetve ÁSZF II. és III. 61. c), d) és g) pontjai tekintetében álláspontja az volt, hogy a 93/13/EGK irányelv VI. cikk (1) bekezdésének értelmében a teljes szerződési feltételt el kell hagyni, az „nem írottak” tekintendő. Az érintett pontok nemcsak a jogerős ítélettel kiemelt szövegrészek, hanem a megmaradtak kapcsán is értelmezhetetlenek, ezáltal tisztességtelenek.

[24] A peres felek felülvizsgálati ellenkérelmeikben az ellenérdekű fél felülvizsgálati kérelmével érintett részben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték, érveiket – korábbi álláspontjukkal egyezően – fenntartották.

A Kúria döntése és jogi indokai

[25] A felülvizsgálati kérelmek nem megalapozottak.

[26] A Kúria előjáróban rögzíti: a felülvizsgálat szigorú eljárásjogi szabályok által szabályozott rendkívüli perorvoslat, amelyben kizárólag a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által hivatkozott, az 1/2016. (II.15.) PK véleményben foglaltaknak megfelelő tartalmú felülvizsgálati kérelemben konkrétan megjelölt jogszabálysértések vizsgálhatók. A Pp. 270. § (2) bekezdésének és 275. § (3) és (4) bekezdéseinek együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja anyagi jogi jogszabálysértés vagy eljárási szabálysértés lehet, utóbbi azonban csak akkor, ha az az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bír.

[27] A felülvizsgálati eljárás eredményeként a Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet sem az alperes, sem a felperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt okokból nem jogszabálysértő.

[28] A Kúria először az alperes felülvizsgálati kérelmének megalapozottságát vizsgálta az abban hivatkozott eljárásjogi szabálysértésekre tekintettel.

[29] Az alperes elsődleges (döntően eljárásjogi jogszabálysértésekre alapított) felülvizsgálati kérelmében hiányolta a határozat meghozatalát az álláspontja szerint elállással érintett kereseti kérelmek tárgyában (felülvizsgálati kérelem II.a.). A Kúria nem értett egyet az alperesnek a tárgyi keresethalmazatból levezetett álláspontjával. A felperes ugyanis módosított keresetében (19.G.40.781/2013/5. számú beadvány és 9. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal) elsődlegesen a megjelölt három ÁSZF érvénytelensége megállapítását egyrészt jogszabálysértésre, másrészt az adott szerződési feltételek tisztességtelenségére alapítottan kérte. Az „elsődleges” és „másodlagos”, azaz sorrendhez kötött igényérvényesítés a 9. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldalán tett felperesi jogi képviselői nyilatkozatból egyértelműen

megállapítható. Az ilyen tartalmú keresethalmazat az ún. látszólagos tárgyi keresethalmazatnak felel meg, azon belül az eshetőleges kereseti kérelmek esetkörébe tartozik, amelynek lényege, hogy olyan keresettöbbségi esetről van szó, amelyben az egyes kereseti kérelmek kölcsönösen függenek egymástól, egymást kizárják, egyidejű létezésük csak átmeneti jellegű, és kielégítést végső soron csak egyikük nyer(het). [Pp. Nagykommentár, Jogtár 121. §-hoz fűzött magyarázat, 2/2010. (VI.28.) PK vélemény III. a) pontjához fűzött indokolás].

- [30] A felperes a 16. sorszámú („I. sz. tárgyalást előkészítő irat” elnevezésű) beadványában úgy nyilatkozott, hogy - az alperes érvelését elfogadva - a továbbiakban „nem hivatkozik” a három érintett üzletszabályzat teljes egészének érvénytelenségére, és ezt a nyilatkozatát a 18. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldalán rögzítettek szerint megerősítette. A felfüggesztést követően folytatódott eljárásban (19.G.42.594/2014. ügyszámon) a 8. sorszámú („II. sz. tárgyalást előkészítő irat” elnevezésű) beadványában a felperes az általános szerződési feltételek IV.24. b) és IV.25. pontjaival kapcsolatban jogszabálysértésre alapítottan előterjesztett keresetétől - szóhasználatára szerint - „elállt”. A továbbiakban már csak a három ÁSZF konkrét pontjainak tisztességtelensége miatti érvénytelenségének megállapítása volt a per tárgya. Az érvényesített igény (anyagi jog az érvénytelenség megállapítására) azonban nem változott, ez az eredeti elsődleges és másodlagos kereseti kérelmeknek is tárgya volt, csupán - amint arra a másodfokú bíróság helytállóan utalt - az érvényesített igénnyel érintett szerződési feltételek köre (számossága) csökkent. Ez nem minősül a keresettől való elállásnak, és a Pp. 146. § (5) bekezdése értelmében nem is keresetváltoztatás. A felperes fenti beadványában használt „eláll” szó pontatlanul fejezte ki a felperes perjogi szándékát, tartalmilag [Pp. 3. § (2) bekezdés] azonban egyértelműen arra irányult, hogy eredeti keresetéhez képest a bíróság kevesebb szerződési pontot vonjon vizsgálatának körébe a változatlanul a szerződés érvénytelenségét mint joghatást célzó keresete megítélésénél. Perbeli nyilatkozatával egyúttal azt is kifejezte, hogy a másodlagos keresete szerinti elbírálást kér.

Minderre tekintettel - és figyelemmel a Pp. 157. § a)-i) pontjainak taxatív tartalmára - permegszüntetésre (akár csak részlegesen is) a felperes fenn nem tartott (azaz leszállítással érintett) keresete tekintetében nem volt ok és jogszabályi lehetőség sem. A másodfokú bíróság így jogerős ítéletével nem sértette meg a Pp. alperes által e felülvizsgálati tétel körében felhívott 3. § (1) bekezdését, 157. § e) pontját, 212. § (1) bekezdését és 252. § (2) bekezdését sem.

- [31] Az alperes „hibás jogszabályhely alkalmazására, fegyveregyenlőség elvének hiányára”, emiatt védekezési jogának sérelmére és ehhez kapcsolódóan a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség megsértésére alapított hivatkozása sem alapos.

Egyrészt: a felperes keresetlevele 3. és 5. oldalain a Ptk. 209. § (1) bekezdését, míg 16. sorszámú beadványa 4. oldalán a Ptk. 209. § (4)

bekezdését is megjelölte keresete jogalapjaként. Másrészt: amint a másodfokú bíróság a jogerős ítéletében ugyancsak helyesen rámutatott, a konkrét kereseti kérelemre – azaz a perben érvényesített igényre – tekintettel a bíróság a Ptk. 209. § valamennyi bekezdését vizsgálhatta. A Kúria utal arra, hogy a bíróság a perben az érvényesített anyagi jog [Pp. 121. § (1) bekezdés c) pont] fennálltáról határoz, ez pedig a perbeli típusú keresetnél a tisztességtelen szerződési feltételre történő kereseti hivatkozás miatt egyértelműen körülhatárolható. Rámutat továbbá, hogy a Ptk. 209. § (1) bekezdése a tisztességtelenség absztrakt definícióját tartalmazza, míg a keresetlevél benyújtásának időpontjában (2012. június 22.) – 2009. május 22-től – hatályos (4) bekezdés a 93/13/EGK irányelv 5. cikkének való megfelelést szolgálja [a korábbi (4) és (5) bekezdések – jelenleg (5) és (6) bekezdések – két kivételt állapítanak meg].

[32] A bíróságot ezért nem terhelte külön kötelezettség az (1), illetve a (4) bekezdés kapcsán a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján, különösen azért nem, mert ez a kötelezettség a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről és a bizonyítás sikertelenségének következményeiről való tájékoztatást ír elő (részletesebben: 1/2009. (VI.24.) PK vélemény), a jelen perben pedig nem tény-, hanem kizárólag jogkérdésről kellett dönten.

[33] Az alperes – a Ptk. 209/B. § (1) bekezdésére utalással – tévesen hivatkozott a felperes aktív perbeli legitimációjának hiányára. E tekintetben sem jogszabálysértő a jogerős ítélet. A Kúria ezzel összefüggésben az alábbiakra mutat rá: az alperes is differenciált a perlési jogosultság és az aktív perbeli legitimáció között. Az előbbi a felperesi egyesület számára a perlés – azaz a perindításnak, vagyis a fogyasztói érdekek védelmét célzó közérdekű kereset előterjesztésének – eljárásjogi lehetőségét jelenti, amelynek egyetlen feltétele, hogy az egyesület alapszabályából megállapítható legyen: a fogyasztói érdekek közvetlen védelmében tevékenykedik [anyagi jogi alapja a Ptk. 209/B. §, a felhatalmazás az 1978. évi 2. számú tvr. (Ptké. II.) 5. § e) pontján alapul]. Ennek a feltételnek a fennállta az F/1. alatt csatolt kivonatból minden kétséget kizáróan megállapítható volt, ezt az alperes maga sem vitatta.

[34] Ehhez képest az aktív perbeli legitimáció (ún. keresetőségi jog) a Pp. 3. § (1) bekezdésében szabályozott jog, amely a fél és a per tárgya közötti kapcsolatra vonatkozik, és arra utal, hogy a felperes jogosult-e a keresettel érvényesített jog érvényesítésére (10/2013. számú polgári elvi határozat indokolása). Ez már – általában – anyagi jogi kérdés, ezért hiánya a kereset elutasítását eredményezi. Kivételesen eljárásjogi kérdés, akkor, ha a keresetindításra jogszabályban feljogosított konkrét személy által van lehetőség.

A felperes jogszabályi felhatalmazása kétségtelenül fennállt (Ptk. 209/B. §, Ptké. II.5. § e) pont), ezen túlmenően jogszabály további – az alperes által hiányolt, a felperesi egyesület tagjaitól

származó „belső szervezeti meghatalmazás” formájában megjelenő - feltételt nem követel meg. Az alperes ilyen további jogszabályi előírásra maga sem hivatkozott, az általa felhívott jogesetek (BDT2008.1792., BH1992.493.) pedig nem az aktív perbeli legitimációval kapcsolatosak.

- [35] Az alperesnek a „kizárólag gazdálkodó szervezetek esetében alkalmazható rendelkezések”-kel összefüggő hivatkozásai - amelyek az ÁSZF I. 60. h), ÁSZF II. 61. h) és j) pontjaira utaltak - sem helytállóak. E kérdéssel kapcsolatban a másodfokú bíróság jogerős ítéletének 13. oldal utolsó és 14. oldal első bekezdésében adta meg elutasító rendelkezésének indokát, visszautalva az elsőfokú ítélet 21. oldal második bekezdésének utolsó mondatára, ahol az elsőfokú bíróság - helytállóan - elhatárolta a Ptk. 209. § 2006. március 1. előtti szövegét az ezt követően hatályos rendelkezéstől. Ennek lényege, hogy 2006. március 1. előtt a Ptk. 209. § (2) bekezdése nem korlátozta a megtámadható általános szerződési feltételeket a fogyasztói szerződések körére, ezért a közérdekű keresetindítás sem volt ezekhez köthető. A Kúria kiemeli: ezért szerepel az elsőfokú bíróság ítélete rendelkező részének első sorában a 2004. október 15-től 2006. február 5-ig hatályos ÁSZF I. esetében „alkalmazott”, míg a 2006. március 1. után hatályos ÁSZF II. és III. esetében ítéletének 2. oldal felülről 4. bekezdésében „fogyasztói szerződésben alkalmazott” kitétel. Helyesen fejtette ki a másodfokú bíróság jogerős ítélete indokolásának (14. oldal utolsó és 15. oldal első bekezdésében foglalt) e kérdést érintő részében, hogy a Ptk. 2006. március 1. előtti 209. § (1) bekezdése „sérelmet szenvedő fél” elnevezéssel definiálta a tisztességtelen kikötés megtámadására jogosult személyét. Ez összhangban volt a Ptk. - a másodfokú bíróság által is felhívott - 685. § d) pontja szerinti „fogyasztó” fogalmával, ami nem tartalmazott szűkítést a természetes személyekre.
- [36] A felülvizsgálati kérelemben „biztosítás megszűnése” cím alatt kifejtettekkel összefüggésben a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül vont következtetést arra, hogy az alperes felülvizsgálati kérelmében a biztosítás megszűnésével kapcsolatos, az ÁSZF I. 60. a) pontja 3. és 4., valamint az ÁSZF II. és III. 61. a) pontja 3. és 4. alpontjában alperesnek biztosított azonnali hatályú felmondási jog kikötése tisztességtelen. Összeegyeztethetetlen az arányosság elvével [2/2014. (XII.10.) PK vélemény 6. d) pont és indokolása analóg alkalmazása], hogy a biztosítás bármilyen okból bekövetkező - a lízingbeadónak fel nem róható - megszűnése, a biztosítási díj 8 napot meghaladó késedelmes fizetése, illetve a biztosítási szerződés egyéb módon való megsértése (stb.) minden további feltételtől függetlenül, automatikusan és önmagában elegendő ok legyen a felmondásra. Ez ugyanis a lízingdíj folyamatos és hiánytalan megfizetése, azaz az alperessel szerződő fél ellenszolgáltatásának szerződésszerű teljesítése esetén is olyan egyoldalú - emellett a „bármilyen”, „egyéb módon”, és a „Lízingbeadó megítélése szerint” fordulatok miatt kiszámíthatatlan

- hatalmasságot biztosít az alperes számára, amely indokolatlan.
- [37] Helytálló a másodfokú bíróságnak az ÁSZF I.-II.-III. 60. i) pontjával (a felülvizsgálati kérelemben „bűncselekmény elkövetése” címen) kapcsolatos érdemi döntése is. E pont megfogalmazása, annak pontatlanságából eredő kiszámíthatatlansága miatt tisztességtelen, mert a Ptk. 207. § (1) bekezdése szerinti értelmezése alapján olyan esetek is az alkalmazási körébe vonhatók - és ezáltal az alperes általi felmondásra adhatnak alapot -, amelyek a lízingbevevő teljesítőképességétől és készségétől, illetve a lízingdíj tényleges fizetésétől függetlenek, továbbá, amelyek a lízingbevevő akaratán és érdekkörén kívüli okból következnek be. Ezért ez a feltétel is annak nem egyértelmű alkalmazási köre és ez által aránytalan szankció jellege miatt tisztességtelen.
- [38] Az alperes felülvizsgálati kérelmében „fizetési késedelem” cím alatt kifejtett hivatkozás sem megalapozott. Az ÁSZF I. 60. a), illetve az ÁSZF II.-III. 61. a) pontja az azonnali hatályú felmondás jogát a lízingbevevő „bármely” fizetési kötelezettsége 8 napot meghaladó késedelve esetére biztosítja, amely megfogalmazás túlzottan tág, nem egyértelmű és ezért nem kiszámítható. Az alperes által hivatkozott Ptk. 298. §, 300. §, 525. § valóban tartalmaz azonnali hatályú felmondásra vonatkozó jogot, ám ezt az adott szerződés keretei között, konkrét - és nem „bármely” - szerződésszegés, illetve fizetési késedelem szankciójaként szabályozza.
- [39] A felperes felülvizsgálati kérelmének a megtámadásig már teljesített szerződések érintő hivatkozásával összefüggésben a Kúria egyetértett a másodfokú bíróság jogerős ítélete 14. oldal első bekezdésében ezzel kapcsolatban kifejtettekkel. Rámutat: az adott ÁSZF egyes pontjai tisztességtelenségének vizsgálatánál a Ptk. adott időszakban hatályos rendelkezéséből kellett kiindulni. A másodfokú bíróság által e tekintetben is helybenhagyott elsőfokú ítélet 4. oldal alulról harmadik bekezdésében a bíróság egyértelműen fogalmazta meg a rendelkezését, miszerint a 2006. március 1. előtt megkötött lízingszerződések, és azok közül is csak a keresetbenyújtásáig, 2012. június 22-ig kölcsönösen teljesítetteket emelte ki az érvénytelenség hatálya alól, ami megfelelt a Ptk. 2006. március 1. előtti 209. § (3) bekezdésének és 2006. március 1. utáni 209/B. § (1) bekezdésének.
- [40] Az ÁSZF I. 60. a) pontja 2. alpontja, illetve az ÁSZF II. és III. 61. a) pontja 2. alpontjai kapcsán hozott elutasító jogerős ítéleti rendelkezés elleni felülvizsgálati kérelem e pontok felperes általi téves értelmezésén alapul. Ez az általános szerződési feltétel ugyanis a lízingtárgy átvételével kapcsolatos - a másodfokú bíróság által helyesen kifejtett - lízingbevevői főkötelezettség nemteljesítését szankcionálja, és semmilyen „tilos önhatalom” gyakorlására nem jogosít, így nem ütközik a felperes által hivatkozott Ptk. 7. § (1) bekezdésébe.
- [41] Az ÁSZF I. 60. a) pontja 5., 6., 7. alpontjai és az ÁSZF II.-III. 61. a) pont 5., 6., 7. alpontjainak (rendeltetésszerű használat,

karbantartási, javítási kötelezettségek) tisztességtelenségét elutasító jogerős ítéleti rendelkezés felülvizsgálati támadása során a felperes az itt alkalmazott kifejezések értelmezhetetlenségére utalt. Az ÁSZF-ek alperes által helyesen hivatkozott VI. fejezetének („A gépjármű üzemeltetése, használata, karbantartása, a kárveszély viselése” cím alatti) rendelkezései nem érthetetlenek, ezekkel együtt e feltételek tisztességtelensége nem állapítható meg. Helytálló volt e feltételeknek az új Ptk. 6:143. § (1) bekezdésébe való beépítésére történt jogerős ítéleti hivatkozás is.

- [42] Az ÁSZF I. 60. c), d), g), illetve az ÁSZF II. és III. 61. c), d), g), pontjait érintő részben a másodfokú bíróság megalapozottan foglalt állást a tekintetben, hogy a felperes által hivatkozott 93/13/EGK irányelv nem zárta ki a részleges tisztességtelenség, és ezáltal a részleges érvénytelenség kimondását, továbbá a helybenhagyott elsőfokú ítéleti rendelkezés megfelelt a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 8. b) pontjában és indoklásában foglaltaknak. A részleges érvénytelenség alkalmazását a perrel is érintett tárgykörben hozott polgári jogegységi határozatok is lehetővé teszik. A Kúria kiemeli a 6/2013. PJE. 5. pontját és indoklását, ugyanezzel összefüggésben rámutat továbbá: a részleges érvénytelenség alkalmazásával a cél éppen a felek szerződési szabadsága lehető legteljesebb érvényesülése biztosítható, ezért – kifejezett jogszabályi tiltó rendelkezés hiányában – nem csak egyes rendelkezések egészének elhagyását jelentheti, hanem olyan fordulatokét, tagmondatokét is, amelyek nélkül az adott szerződési feltétel már nem tisztességtelen, ugyanakkor egyértelmű, ezáltal teljesíthető [Ptk. 239. § (2) bekezdés].
- [43] A c) és a d) pontok tartalma a Ptk. 525. § (1) bekezdésének c) és d) pontjaival, valamint (2) bekezdésének c) pontjával azonos, így ezek a Ptk.-nak a perbeli ÁSZF-ek hatályakori 209/B. § (6) bekezdése, majd 209. § (5) bekezdése alapján nem minősülhettek tisztességtelennek, továbbá beépítésre kerültek az új Ptk. 6:145. §-ába is.
- [44] A kifejtettekre figyelemmel a felek felülvizsgálati kérelmeiben foglalt okokból a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [45] A felek felülvizsgálati kérelmeinek eredménytelenségére tekintettel a Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelkezett úgy, hogy felülvizsgálati költségeiket a felek maguk viselik.
- [46] A Kúria a felülvizsgálati kérelmeket az alperes kérelmére a Pp. 274. § (1) bekezdése folytán tárgyaláson bírálta el.
- [47] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2017. március 2.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Cseh Attila s.k. előadó
bíró, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. bíró